

Зубов, М. І. – Кочіш, М.: Навчальні тексти і діалоги з української мови для початківців. JATEPress, Серед, 1999, 123 с.

Дружні партнерські та взаємовигідні зв'язки між викладачами, вченими-славістами України та Угорщини, країн доброзичливих сусідів, існують протягом багатьох десятиліть і приносять свої суттєві плоди. Але не лише географічні чинники, а, перш за все, набута незалежність України стимулювали появу кількох нових центрів дослідження української мови та літератури і підготовки власних майбутніх українців (зокрема, у Ніредьгазі в 1992 та Середі в 1993 рр.), що, в свою чергу, порушило питання про створення підручників і посібників різних рівнів та спрямувань для здійснення поставленої угорцями мети. І хоча, як вважають учені, контакти української мови з угорською сягають IX століття, тобто часів поселень мадярських племен неподалік столиці Київської Русі, про що свідчить і встановлений там пам'ятник, але до 1995 р. (саме тоді з'явилися посібники випускника Київського держуніверситету імені Тараса Шевченка, кандидата філологічних наук Сергія Панька, котрий почав викладати українську мову в Ніредьгазі, за сучасної доби – перший секретар Посольства України в Угорщині) в країні не існувало навчально-методичних розробок з україністики. Слід зазначити, що аналогічна ситуація була характерною в цій галузі для багатьох країн світу, не виключаючи й саму Україну, в якій, з відомих причин, лише протягом останніх років почав бурхливо розвиватися практично новий і для «материкових» викладачів-україністів напрямок, що може бути означеним «українська мова як іноземна та методика її викладання».

Саме тому слід звернути увагу на працю, створену зусиллями педагогів-україністів філологічного факультету Сегедського університету імені Аттілі Йожефа. Як зазначено у передмові посібника, тексти, діалоги та пояснення до них, українську частину словника склав і впорядкував Микола Зубов – перший лектор української мови названого університету. Завідувач кафедри слов'янської філології доктор Мігай Кочіш, який вивчив українську мову в Будапешті, здійснив переклад пояснень та угорської частини словника. Своєрідними консультантами-коректорами виступали в цій роботі українюмовні лектори вказаної кафедри Наталя Шайтош та Оксана Ковальчук (відповідно – випускниці Київського та Одеського університетів; до речі, Одеса – місто-побратим Сегеда).

Невеликий за обсягом, але інформативний посібник включає 14 тем, які при умові їхнього засвоєння дозволять студентові досить впевнено орієнтуватися в україномовному середовищі. Теми, на перший погляд, традиційні для багатьох аналогічних посібників: «Будинок. Квартира», «Розпорядок дня», «Навчання», «Дозвілля», «Спорт», «Подорож», «Зовнішність людини», «Місто», «Гастроном», «Покупки», «Їжа», «Страви» та ін. Але не традиційним є виклад матеріалу, спосіб його повторення та засвоєння в межах теми. Так, наприклад, перша тема про склад родини та професійну приналежність членів сім'ї розгортається у вигляді листа українського студента. Кожне речення продумане структурно та лексико-семантично; воно одночасно і своєрідна модель для наступних конструкцій,

і знайомство з синонімічним багатством мови, що, в свою чергу, уможливило варіативність відповідей, стимулює активність аудиторії, надає як студентові, так і викладачеві творчої наснаги. Майже завжди абзац тексту закінчується одним або кількома питаннями, що змушують студента ще раз переглянути попередній матеріал і являють собою цікавий методичний прийом. Слід зазначити значну країнознавчу та культурологічну цінність поданих матеріалів, зокрема в текстах «Візит», «Прогулянка по місту», «Розповідь про Сегед», «Запрошення на фільм». Позитивним є те, що в діалогах, які пропонують автори до більшості тем (наприклад, «Візит», «Зустріч колишніх однокласників», «Біля довідкового бюро», «За обіднім столом» та ін.) або в текстах-монологів, котрі, відповідно, додатково сприяють створенню атмосфери довіри, відвертості та щирості (це, перш за все, «Після вступних іспитів», «Яке сьогодні число?», «Смачного, «Факівель», «Як ви себе почуваете?») дібрано сучасний матеріал, використані конструкції, типові для народно-розмовного мовлення, широко вживані фразеологічні звороти, присутні гумористичні елементи, без яких соковита українська мова немислима. Добірність лексичних засобів, їхня доречність в різних стилях, застосованих у підручнику, свідчить про значну підготовчу роботу, здійснену авторами посібника, та їхній педагогічний досвід. Вказана праця може прислужитися не лише викладачам та студентам-україністам в Угорщині, а й усім тим, хто цікавиться українською мовою на території будь-якої держави світу.

Галина Миронова

Rossica olomucensia XXXVII (za rok 1998). Ročenka katedry slavistiky na Filozofické fakultě Univerzity Palackého. Olomouc 1999, 144 s.

Jak se již stalo tradicí, olomoucká katedra slavistiky vydala i v loňském roce svoji ročenku, obsahující tentokrát celý veletucet stran. Zachováno zůstalo i její členění – kromě úvodu, ve kterém je medailonek věnovaný šedesátým narozeninám profesora J. Anderše a nekrolog vzpomínající prof. V. Kostfci, obsahuje ročenka oddíl věnovaný literárně orientovaným příspěvkům, oddíl jazykovědný a kroniku činnosti katedry.

Úvodní literárněvědný oddíl otevírá příspěvek **M. Zahrádky** *Традиционность первой волны эмигрантской литературы*. Autor v něm sleduje relativní věrnost emigrovavších spisovatelů tradicím ruské klasické literatury; důvodem pro to jim byla jistá izolovanost, tendence k ustálenosti, ale i činnost literárních vědců v emigraci (Bem, Savickij, Francev,...), která vytvářela potřebné klima i v rámci recipujících národních prostředí (speciálně českého). Novátorské tendence tak obsahovala především literatura vznikající v sovětském Rusku.

Z. Pechal se zabírá otázkami putování v díle A. Platonova (*Поэтика эпикси Андрея Платонова и жанр хождения*) a využívá k tomu srovnání s původním žánrem choždění ve staré ruské literatuře. Výsledky srovnání ho vedou k závěrům, které ukazují putování u Platonova jako bezcílné, vynucené a bez možnosti návratu do místa,